

Kárpát-medencei Értékfeltáró Kollégiumok

– fél évtized, huszonöt feltérképezett térség –

A lakiteleki Népfőiskolán a kezdetek óta, a kilencvenes évek elejétől szervezünk Kárpát-medencei magyar értékeket feltáró összejöveleket, kollégiumokat, konferenciákat.

Alapítványunk szervezésében Drávaszög és Szlavónia térségében egy, Kárpátalján négy kollégium, Muravidék, Hegyköz, Nyugat-Bácska, Zenta és Moldva magyar lakta részein egy-egy kollégiumunk fejezte be munkáját 2016 őszéig. Őrvidék, Komárom, Garam mente, Torockó-Aranyosszék és Gyimes magyar lakta részein 2017-ben fejeződött be az értékfeltárás. Ezzel párhuzamosan három magyarországi kollégiumunk – Kiskunság, Vasvár és Kisvárdai térségében – is elvégezte a rá bízott feladatot, az értékek felkutatását. 2018-ban egy hazai – Alsó-Bodrogköz – és két külföldi értékfeltáró kollégiumunk – Gyergyó és Felső-Bodrogköz vidéke – fejezte be a munkát és tartotta meg ősszel a záró konferenciát. 2019 tavaszán a felvidéki Martos kollégium fejezte be munkáját és elkezdődött az értékfeltáró kutatás Szerémség, Háromszék-Orbaiszék és Zoboralja

magyar lakta területein, ez utóbbi kollégiummal a programsorozat huszonötödik állomásához érkezett.

Az értékfeltáró kutatássorozat vezetője Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a lakiteleki Népfőiskola Alapítvány kuratóriumának elnöke. Az Országgyűlés 2012 tavaszán fogadta el a magyar nemzet értékeiről és a hungarikumokról szóló törvényt, amely szerint a nemzeti értékek azonosítása, rendszerezése és védelme egy többszö-

rösen összetett, alulról felfelé építkező rendszerben, az ún. Magyar Értékek Piramisában történik. Az értékek felkutatása, azonosítása és gyűjtése a településeken kezdődik, hiszen a helyi értékeket a helyiek ismerik a legjobban. A települési értéktárak mintájára alkotják majd meg a megyei és tájegységi értéktárakat az önkormányzatok, a Magyar Értéktárat pedig a helyi, ágazati és külföldi értéktárak összesítése során a Hungarikum Bizottság állítja össze.

Az értékfeltárás folyamata

A kutatási terület kiválasztása történelmi, hagyományos és közigazgatási elvek alapján történik. Egy-egy kutatási terület általában 20-30 települést foglal magába. A térségben élők és a kutatók közötti kapcsolat megteremtésében a helyi polgármesterek, lelkészek és közművelődésben tevékenykedő személyek segítenek. A kollégiumok szakmai irányítását, felügyeletét minden esetben egy, az adott területen jártas vezetőre bízuk, ezzel is biztosítva a színvonalas munkát. A technikai szervezői feladatokat rendszerint alapítványunk egy munkatársa látja el.

Egy-egy kollégium a munkában résztvevők előzetes szakmai felkészítéséből, kétszer egy hetes terepmunkából és a program zárásaként szakmai konferenciából áll.

Az első terepfelmérés alkalmával egy 30 kérdésből álló egységes kérdőívet töltenek ki a kutatóink a térségben élő értékteremtőkkel és értékörzőkkel. A kérdezőbiztosok a települések napjainkban is gazdag kulturális és gazdasági hagyományait térképezik fel. A kérdőívek a hagyományos ünnepekre, népszokásokra, az ünnepi és hétköznapi táplálkozási szokásokra, a gazdálkodás külön-

böző szegmenseire, a népi kézművességre és kisiparra, a nyelvjárási sajátosságokra, a népi építészet jellegzetességeire, valamint a nemzeti és lokális identitásra fókuszálnak.

A kérdőívek feldolgozása és értékelése után a második terepmunka alkalmával, a kutatók mélyinterjú terepfelmérést végeznek az első kör végén kiválasztott személyekkel. Ezen a héten légifelvételek is készülnek az adott településekről, azok épített és természeti értékeiről. A kutatásról megjelenő könyv mellékletét képező, a kollégium

munkáját bemutató közel 40 perces film vágóképeit is ezek a légifelvételek biztosítják.

A közel egy éves kutatói munka eredményeinek bemutatására minden alkalommal egy-egy zárókonferencia keretében kerül sor a kutatott térség valamelyik művelődési házában. A záró rendezvényeken minden alkalommal fellép a Lezsák Sándorné Sütő Gabriella által vezetett, több mint negyed évszázados múlttal rendelkező lakiteleki Köcsöntyű Néptáncscsoport, illetve egy-két helyi tehetséges hagyományörző csoportnak is lehetőséget biztosítunk a szereplésre. Az érdeklődők a színvonalas rendezvényeken minden alkalommal megtekinthetik a kutatók által készített fényképekből összeállított fotókiállítást is.

A zárókonferenciákon – a DVD melléklettel ellátott könyv bemutatóján – jelen szoktak lenni a kutatásban részt vevő települések vezetői és a helyi értékörzők. Az egyes kutatócsoportok képviselői bemutatják a kutatott települések épített és természeti értékeit, valamint a települések erősségeit, gyengeségeit, illetve jövőbeli lehetőségeit és veszélyeit.

Ez év februárjában elektronikus formában megjelent a közel fél

évtizedes kutatás eredményeit összegző sorozat az addig lezárult tizennyolc értéktáró kollégiumról. Az összeállítás mindegyik darabja kétlemezes: az adott kollégium munkáját összegző könyv digitális változatát tartalmazó CD-ből, illetve a terepmunkáról és a helyszínről forgatott film DVD-ROM-on megtekinthető változatából áll.

A lakiteleki Népfőiskola az értéktáró kutatás eredményeire alapozva rendezte meg 2018 júniusában a Kincsek a Kárpát-medencében szabadegyetemét, illetve az Értéktáró kollégiumok szakmai konferenciáját 2019 februárjában. Mindkét nagyszabású rendezvényünkön visszajáró értéktáróink mellett számos új érdeklődő is szép számban részt vett.

Az Értéktáró Kollégiumok szervezésével a külföldi és a belföldi magyar értéktár bővítését segíti a lakiteleki Népfőiskola programsorozata. Hiszünk benne, hogy jelen értéktáró és értékmentő célzatú programunk nagyban segíthet a külföldi magyarság megmaradás folyamatában, lassíthatja az elvándorlást, az értékek mentén a helyi kitörési pontok megtalálását. Az anyaországban belül szintén nagyon fontos az értékek és értékörzők védelme, segítése, megjelenési lehetőségük kiterjesztése, melyben nagyon fontos szerep jut a jelen kutatássorozatnak.

Kincsek a Kárpát-medencében, Értéktáró kollégiumok szabadegyeteme – 2018. június 26-30. a képet készítette: Pólya-Pető Dávid

Értéktáró kollégiumok szakmai konferenciája – 2019. február 23-24. a képet készítette: Schefler György

Dr. SÜTŐ LINDA a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 2006-ban szerzett diplomát és tanári képesítést párhuzamosan magyar és történelem szakon. 2012-ben a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán vehette át jogász képesítését. 2006-ban, az első diploma átvétele előtt kezdett el dolgozni szülőfalujában, a lakiteleki Népfőiskola Alapítványánál. Először programszervező és titkárságvezető, majd 2014-től a Kárpát-medencei Értéktáró Hálózat szakmai vezetője és egyben az Értéktáró Kollégiumok munkáját összegző kötetek olvasószerkesztője. Munkáján kívül nagy feladata és büszkesége a két kisgyereke, egy 7 és fél éves autista kislány és egy 2 éves huncut kislány

SCHEFLER GYÖRGY GÁBOR: Partiumi kertészmérnök hallgatóként, közel két évtizede lettem részese a népfőiskolai mozgalomnak. A lakiteleki Népfőiskola közéleti kollégiumi tettek fogékonnyá nemzetünk értékei iránt. Öt éven át cambridge-i nyelvvizsga központban és kertépítésben tevékenykedtem a Brit-szigeten. Hazatérve a Kárpát-medencei Értéktáró programsorozat kutatójává majd a Népfőiskolai Hálózat lakiteleki munkatársává lettem.